

Vlada Crne Gore

Nacionalni odbor za bezbjednost vazdušnog saobraćaja

Broj: 05-2994-/1

Podgorica, 21 april 2011. godine

**INFORMACIJA O REALIZACIJI VJEŽBE “OTMICA VAZDUHOPLOVA
NA AERODROMU PODGORICA” ,
KOJA JE ODRŽANA 19. JULA 2011. GODINE**

Razlozi za održavanje vježbe

Nacionalni odbor za bezbjednost vazdušnog saobraćaja, na inicijativu Agencije za civilno vazduhoplovstvo, na sjednici od 18. maja 2011. godine, donio je odluku o organizovanju vježbe „**Otmica vazduhoplova na aerodromu Podgorica**“. Za pripremu vježbe formiran je posebni petočlani tim, koji je dva mjeseca vršio pripremu i koordinaciju između državnih organa i drugih vazduhoplovnih subjekata koji su bili uključeni u realizaciju vježbe.

Odluka o održavanju vježbe donijeta je u skladu sa tačkom 98 **Nacionalnog programa bezbjednosti vazdušnog saobraćaja**, usvojenom od strane Vlade, a koji predviđa da se ove vježbe izvode najmanje jednom u dvije godine. Ova obaveza za državu Crnu Goru, proizilazi i iz međunarodnih dokumenata iz oblasti civilnog vazduhoplovstva, i to dokumenata Međunarodne konferencije za civilno vazduhoplovstvo (ICAO, Anex-a 17, ICAO, Doc 8973/7), kao i dokumenta Evropske konferencije za civilno vazduhoplovstvo (ECAC. Doc.30/13). Održavanjem vježbe ispunjen je i jedan od zahtjeva koje su eksperti Evropske konferencije za civilno vazduhoplovstvo tražili od Crne Gore prilikom sprovođenja posljednje provjere (audita) bezbjednosti u avgustu 2010. godine.

Ciljevi i učesnici vježbe

Nakon dvomjesečnih priprema, prilikom kojih su svi učesnici detaljno upoznati sa procedrama i planovima u slučaju kriznih situacija, te uvježbavanja pripadnika Specijalne antiterorističke jedinice Uprave policije u dijelu izvođenja vježbe upada na vazduhoplov, vježba je održana dana 19.07.2011. godine na aerodromu „Podgorica“, u vremenu od 9,00 do 13,10 časova.

Cilj vježbe je uvježbavanje i provjera sistema obavješćavanja i koordinacije aktivnosti između nadležnih organa i institucija, provjera kvaliteta donesene zakonske regulative, planova i procedura u slučaju otmice, kao i testiranje objekata/opreme za krizni menadžment i aerodromskog centra za krizne situacije.

Učesnici vježbe su:

1) **Državni krizni štab** koga čine Predsjednik Crne Gore, Predsjednik Vlade, ministri saobraćaja i pomorstva, unutrašnjih poslova, odbrane, pravde i vanjskih poslova i evropskih integracija.

2) **Državni krizni tim** koga čine članovi **Nacionalnog odbora za bezbjednost vazdušnog saobraćaja** na nivou pomoćnika ministara saobraćaja, unutrašnjih poslova, odbrane, vanjskih poslova, finansija, zdravlja, kao i predstavnici organa i organizacija koji su sektorski povezani sa oblašću bezbjednosti vazdušnog saobraćaja:

Uprava policije, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, Uprava carina, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Agencija za kontrolu leta, Aerodromi Crne Gore i Montenegro Airlines,

3) **Krizni tim aerodroma**, koga čine članovi Lokalnog odbora za bezbjednost vazdušnog saobraćaja,

4) **Agencija za civilno vazduhoplovstvo**,

5) **Uprava policije**, posebno Ekspozitura **Granične policije** na Aerodromu Podgorica i **Specijalna Antiteroristička Jedinica MUP-a**

6) **Agencija za kontrolu leta Srbije i Crne Gore - Terminalna kontrola letenja Podgorica**,

7) **JP "Aerodromi Crne Gore" i**

8) **Montenegro Airlines**.

Struktura rukovođenja vježbom (komandna struktura)

Komandna struktura rukovođenja vježbom sastojala se od donošenja odluka na dva nivoa : strateškom (nacionalnom) i na taktičkom nivou (mjesto incidenta).

Državni krizni štab (ICAO termin: Nacionalni komandni i kontrolni centar) imao je stratešku komandu na nacionalnom političkom nivou gdje se odlučivalo o cjelokupnoj strategiji kako bi se obezbijedilo da su zadovoljeni nacionalni interesi države. Na čelu Državnog kriznog štaba je Predsjednik Crne Gore, a u njegovoj odsutnosti zamjenjuje ga Predsjednik Vlade. Za potrebe vježbe Državni krizni tim su predstavljali savjetnik Predsjednika Crne Gore, savjetnik Predsjednika Vlade, ministar saobraćaja i pomorstva, pomoćnik ministra odbrane i šef kabineta ministra pravde.

Državni krizni tim (ICAO termin: Centar za kontrolu incidenta) imao je operativnu komandu na mjestu incidenta gdje su se donosile taktičke odluke unutar parametara cjelokupne strategije o kojoj se odlučivalo na nacionalnom nivou. Shodno Nacionalnom Programu bezbjednosti, članovi Nacionalnog odbora za bezbjednost vazdušnog saobraćaja čine Državni krizni tim, a predsjedavajući Nacionalnog odbora je odgovorna osoba za rukovođenje Kriznim timom i u tom smislu odgovorna za dosljednu i punu primjenu odredbi Plana mjera u slučaju krizne situacije otmice. Funkciju Predsjednika vrši pomoćnik ministra saobraćaja i pomorstva, a u odsutnosti ga zamjenjuje direktor Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

Takodje, shodno Nacionalnom Programu bezbjednosti, sve do dolaska članova Državnog kriznog tima rukovođenje i koordinisanje aktivnosti sprovodio je Lokalni odbor za bezbjednost vazdušnog saobraćaja, koji se u konkretnoj situaciji nezakonitog ometanja transformiše u **Krizni tim aerodroma**, koji o svim preduzetim aktivnostima izvještava Državni krizni tim, po njihovom dolasku na aerodrom. Uslijed, vanredne situacije izazvane aktima nezakonitog ometanja, rukovođenje aerodromskim Kriznim timom preuzima i predsjedava Komandir jedinice Granične policije, a u njegovom odsustvu funkciju zamjenika predsjedavajućeg vrši Direktor aerodromskog operatora.

Državni krizni tim sastojao se od sledeće tri grupe:

1. Operativne grupe
2. Administrativne grupe
3. Grupe za pružanje neophodne pomoći.

- Operativnu grupu sačinjavali su:

-operativna komanda (Nacionalni odbor+Lokalni odbor)

-tim koji vodi pregovore (SAJ)

-naoružani interventni tim (SAJ)

-osoblje koje kontroliše pristup unutrašnjem kordonu (GP i SAJ)

-komandir prednje kontrolne tačke (unutrašnjeg kordona) (SAJ)

-psihijatar i klinički psiholog (Ministarstvo zdravlja)

- Administrativnu grupu sačinjavali su:

- jedinica koja pruža logističku podršku (aerodrom)
- medijska informativna jedinica zadužena za saradnju sa medijima (ACV)
- brifing jedinica koja interpretira mape, planove, crteže, fotografije itd. i obezbjeđuje razne korisne podatke (aerodrom, Montenegro Airlines)
- centar za raspitivanje o taocima (Montenegro Airlines, ANB, MVPi EI i ACV)

- Grupu za pruženje neophodne pomoći sačinjavali su:

- obavještajne jedinice (ANB)
- jedinica za tehničku podršku (aerodrom, Montenegro Airlines, sektor za vanredne situacije)
- spoljašnji kordon (GP)
- jedinice za kontrolu saobraćaja
- jedinice medicinske pomoći

Scenario vježbe

Dana 19. jula 2011. godine avion Montenegro Airlines-a (Foker 100) na letu 777, sa 27 putnika (većina crnogorski državljani, 5 putnika državljani Njemačke i 2 putnika državljani SAD-a) i 6 članova posade, u 09.00 h uzletio je sa aerodroma u F. uputivši se prema Podgorici.

15 minuta nakon uzlijetanja aviona naoružana lica su preuzela kontrolu nad avionom zahtijevajući od pilota da sluša njihova uputstva i da poštuje proceduru letenja.

U 10.30 h pilot aviona Foker 100, obavještava kontrolni toranj da su nepoznata lica preuzela kontrolu nad avionom i da zahtijevaju da nakon slijetanja aviona, prostor oko njega bude čist u krugu od 200 m, kao i da službe budu spremne za hitnu dopunu aviona gorivom.

Provjerom identiteta putnika utvrđeno je da četiri lica imaju kriminalnu prošlost koja bi mogla uputiti na namjere i motive ove nedozvoljene radnje.

10. 40 h Kontrolor saopštava pilotu da nakon slijetanja odveze avion na poziciju, otmičari ne dozvoljavaju nego zahtijevaju da to bude na kraju piste. Kontrolor obrazlaže da zbog sezone koja je u toku imaju dosta vanrednih letova i da je najbolje da zauzmu najbližu poziciju piste zbog bezbjednog točenja goriva (izduvnih gasova). Lica pristaju i on ih vodi na poziciju Z444.

10. 50 h Državni krizni tim se oformio u predviđenim prostorijama i preuzeo ulogu nadležnog tijela za situaciju.

Definisao je događaj kao otmicu vazduhoplova i dao naređenja o daljem postupanju. Razmatra zahtjev za dopunu goriva i daje naglasak na način rješavanja krizne situacije.

11.05 h Otmičari pozivaju toranj i saopštavaju:

1. Da se oslobode iz zatvora 5 lica koja su uhapšena 19. juna 2011. g i nalaze se u ZIKS, i da se tim licima obezbijedi nesmetan prelazak preko graničnog prelaza, koji će naknadno definisati posle njihovog puštanja. Licima se mora dati vozilo sa mobilnim telefonom i svakom po 5 000 e. Rok za ispunjenje ovog zahtjeva je 45 minuta.

Lica koja treba osloboditi:

- R.B
 - S.J
 - K.LJ
 - D.LJ
 - S.M
2. Da vozilo za dopunu goriva priđe na 100 m udaljenosti od aviona. Rok za ispunjenje ovog zahtjeva je 15 min.
 3. Ukoliko se zahtjevi ne ispune u predviđenom roku, za svaki minut kašnjenja biće ubijen po jedan putnik.

11.14 h Pregovarači prosleđuju zahtjeve prema Državnom Kriznom Timu koji daje smjernice pregovaračima i ispunjava drugi zahtjev.

11.20 h Pregovarački tim uspostavlja vezu sa otmičarima i uspijeva da produži rok za puštanje lica.

11.45 h Uspostavlja se veza sa avionom gdje otmičari traže dostavu vode u količini od 20 litara. Pregovorima je dogovorena dostava vode u zamjenu za oslobađanje 1 putnika.

12. 15 h Pregovarač traži odgovor po pitanju ispunjenja prvog zahtjeva. Državni Krizni Tim daje odgovor da neće doći do ispunjenja zahtjeva te da se pregovori usmjere u pravcu dobijanja vremena kako bi se sagledale druge mogućnosti.

12.20 h Pregovarač poziva otmičare, saopštava i objašnjava da je za ispunjenje prvog zahtjeva potrebno više vremena.

Otmičari ne daju odgovor na dati predlog.

12.25 h Otvaraju se vrata aviona i otmičari izbacuju beživotno tijelo.

Otmičari obavještavaju pregovarača da će, ukoliko ne dođe do ispunjenja zahtjeva, svakih narednih pet minuta ubijati po jednog taoca.

12. 28 h Tim za upad dobija naredjenje od Državnog Kriznog Štaba za izvođenje upada u avion i pristupa izvođenju zadatka.

12.45 h Tim za upad izvještava komandanta da je avion pod kontrolom, da su tri lica lišena života a da su dva lica povrijeđena.

Angažuju se grupe za pružanje neophodne pomoći, medicinske ekipe s vozilima hitne pomoći radi evakuacije povrijeđenih.

12.55 h- do okončanja evakuacije

Izvođenje evakuacije (privođenje svih putnika i članova posade u prostorije za privođenje na aerodromu).

13.10 Nakon evakuacije Predsjednik Državnog kriznog tima proglašava kraj vježbe.

Zaključna razmatranja

Vježba je izvedena shodno gore datom scenariju, bez značajnijih odstupanja. Vježba je ocjenjena vrlo uspješnom, na osnovu pokazane spremnosti i obučenosti svih organa i institucija prilikom rješavanja simulacije krizne situacije. Takođe napominjemo da je, u okviru vježbe, izvršeno i testiranje rada Operativno komunikacionog centra Uprave policije, kao i sistema za uzbuđivanje sektora za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova, koji je učestvovao u realizaciji vježbe aktiviranjem vatrogasno-spasilačkih jedinica, vozila hitne medicinske pomoći, kao i pripremi Kliničkog centra za prijem i obradu eventualno povrijeđenih učesnika vježbe. Evidentno je da se radilo o jednoj od najkompleksnijih i najzahtjevnijih vježbi nezakonitog ometanja vazdušnog saobraćaja, obzirom da je podrazumjevala angažovanje velikog broja učesnika i nadležnih organa.

Nakon okončanja vježbe, na sastanku održanom u Agenciji za civilno vazduhoplovstvo 21.07.2011. godine, izvršena je detaljna analiza svih segmenata iste od strane Nacionalnog odbora za bezbjednost vazdušnog saobraćaja i tzv. Sudijskog aparata, koji je tokom izvođenja vježbe vršio nadzornu ulogu nad sprovođenjem svih aktivnosti i procedura koje su primjenjivali učesnici vježbe. Analiza je u skladu sa Nacionalnim programom bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva i relevantnim međunarodnim dokumentima vršena u cilju provjere kvaliteta donešene zakonske regulative, planova i važećih procedura, pri čemu su date preporuke za dalja unapređenja radi usavršavanja sistema reagovanja u eventualnim, stvarnim situacijama nezakonitog ometanja vazdušnog saobraćaja.

Rezultati vježbe bice prezentovani i relevantnim tijelima Evropske komisije i Evropskoj konferenciji za civilno vazduhoplovstvo (ECAC) i svakako doprinijeti da Crna Gora bude ocjenjena kao evropska destinacija visokog stepena bezbjednosti vazdušnog saobraćaja.

**PREDSJEDNICA
Nacionalnog odbora
za bezbjednost vazdušnog saobraćaja**

Mirel Radić-Ljubisavljević s.r.